

¶ Eiusdē Ioā. Francisci Pici & Adnotatōes & glossulæ in Hymnū suū ad Virginē dei matrē

¶ Tene dei. quod attinet ad genus Exordij inter initia hymnoꝝ (ut arbitrō) p̄spexisti. ¶ Virgo autē & genitrix est. nā de ea natus est Christus v̄ginitate salua, quā ut gētes p̄negare vereant̄ ingeri solet a nostris in eorū ora, multo seorū l̄ris conceptus sine viri semine celebratos. Mineruæ ex Iouis capite. Veneris ex mari. Liberi de Iouis femore, Castoris & Pollucis ex ouo. Ne

Ioannis Francisci Pici Mirand. domini Concordiæq; comitis, Hymnus ad Virginem.

E ne dei genitrix: te ne o castissima v̄go

¶ Ipe canā: pietas stiulat, sed deprimat ardor

Lāquid, & grādi titubāt sub pōdeŕ vires

Incipiam tamē, incipiā. tu dirige mentem,

Tu linguæ pia v̄ba (precor) tu suffice carmē.

Labiŕ empyreo fortis tibi missus ab orbe

Nuncius æterni referens pia iussa tonantis,

Concipis assensu subito sine semine natum,

Qui iussu cœlum struxit, qui sydera, terras

Condidit, æterni soboles æterna parentis.

Ast vbi cōceptus terrenæ munera sortis

Induitur, voluitq; nouem gestarier aluo

Mensibus integris sacro flamine clusus.

Iam quibus elapsis solida mitissimus aula

vero idiōm negēt Hebrēi obstat Esaias, a q̄ p̄dictū est v̄ginitē pariturā. & q̄q; Hebræi p̄noie q̄d est ha alma rixantur, cōtendētes equocū esse. & aliud q̄ v̄ginitē posse significare, refellunt tñ nō ex vi solū vocabuli, sed ex sensu ip̄o p̄phetæ apertissimo, lucidissimoq; Nam cū qui nasciturus erat nobiscum deus appellari debere sanxit, quod aptari nullo pacto potest Ezechia, qui plures annos antequā eius pater Achaz regnum suscipere, ne dū anteq; ad eum Esaię verba fierent natus fuerat. & præter hæc, ipsi Hebræorum doctores inter enarrandum Hieremyæ lamentatiōes, affirmant redemptorē esse sine patre. Alia multa possent adduci quę in Hebręos nostri fudere. nostri inq; non solum qui semper ex nostris, sed qui ex aduersis hostibus ad nos venerunt, quorum salute nō ipsi modo mortales, sed immortales, angeli gaudent at

que letantur. ¶ Labitur empyreo. Labere pro eo quod est descendere. Papini. Et Thracium Cyllenius arua subibat, Atq; illum arctoæ labentem in cardine porte. & ante Vergilius. Labere nymp̄ha polo, ut diximus in cōmēto hymni superioris, dum de Christi iudicio ageremus, hoc loco addimus angelū non moueri vt corpora, quę loco circumscribuntur, & partes loci descendendo metiunt̄, nam incorporei spiritus sunt, sed intelligi volumus labi ob assumptū corpus, quo virginē se visilem ostendisse credit̄, & voces afformasse quum dixit. Ave gratia plena, & quę sequunt̄ in euangelio Lucæ. Obediunt enim omnia corpora angelorum nutu, quo ad p̄tir et ad motum secūdū locum, non sc̄dm formam, vt Thomas multis in locis decreuit, cum in prima, tum in secunda parte summæ theologicæ, tum & tertio contra gentes libro, & alibi ne alios theologos citem, tum eo quoq; modo labi accipi volumus, quem Thomas in secundo cōmentario in sententias edocuit, angelū dici descendere a deo, non loco, nō intermissione contemplatiōis, sed quoniam ab inuisibilitate (vt eius vtar verbo) discedit. sic & reuerti ad deum angelicos spiritus dici, quum visibilem sp̄m deponūt. ¶ Fortis ita Gabrielis nomen interpretantur nostri. ¶ Nuncius, angelus qui græce latine nuncius dicit̄, non a nostris tantū sed a gentibus, qua de re ap̄s diximus. ¶ Concipis assensu subito, concepit em̄ vbi respōdit annūciantī angelo. Ecce ancilla domini, fiat mihi sc̄dm v̄bum tuū. expectabant̄ em̄ v̄ba consensus, ut ait Thomas loco totius humanæ naturæ, quē cōsensum mirifice Augusti. in libro de v̄ginitate extollit, adeo ut scripserit beatorē fuisse Mariā p̄cipiēdo fidem Christi, q̄ cōcipiēdo carnē Christi, & addit, q̄ materna illi p̄pingtas nil p̄fuisset, nisi foelicus Christū corde q̄ carne gestasset. ¶ Mensibus integris, nouē mensibus gestatū in vtero Christū dei filiū a Ma-

Labere.

Gabriel
Angelus

HYMNVS

ria virgine clarissimū est, quod & festa solennesq; ceremoniæ celebrādi conceptus, & p̄tus abū de manifestāt, nam a vigesima q̄nta Martij mēsis die, qua v̄ginē ab angelo salutā memora mus, cuius assensu de sancto spiritu concepit, aduscq; totidē decembris dies, cū saluatoris nata le magnis celebrat̄ gaudijs, noni integri mēses numerant̄. Scribitq; Beda Christum vigesima q̄nta Decēbris natū, & vigesima q̄nta Martij nō solū conceptū, sed & mortuū, ut integros an nos eum vixisse colligamus, & nouē integros mēses in matris vtero delituisse. Lactantius aut̄ ante diem decimū Calendar̄

Part⁹ hu
mani t̄ps
Aduertēdū aut̄ apud auquos de tempe humani p̄tus mul ta & varia fuisse disputata, se p̄timo nasci mēse infantē pos se, & cōprobat exp̄ientia, & ve teres philosophi confirmant.

Aristote. Theano, Diocles, Euenus, Empedocles, Stratō,

Epigenes, Hippon, quod tamē negauit Euriphon apud Censorinū. Octauo mēse partū egeri nō posse decreuit Epicharmus, sed fallit. q̄ndem & exp̄ientia comprobātū pdit̄ octimestrē infantem vixisse, idq; non Carystij modo Dioclis, sed ip̄ius Aristotelis & Auicennæ testimo nio. hic em̄ Hispania, ille in Aegypto octimestres & nasci & adolescere infantes, pdidit, ut Plint um sileam & Cecilij, Statiū & Varronē, apud Gelliū raro t̄n id euenit, nam plurimū moriun tur, nō rōe syder̄, ut pleriq; fabulant̄, quorū alij referūt id incōmodi in aspectus syder̄, alij in Saturnū, q̄ octauo mēse conceptui dominet̄, quam opinionē & indoctam & ridiculā, Io. Pa truuus cōfutauit, sed rōne ea quam assignauit Hippocrates in libro de octimestri p̄tu, plurimi pereūt octimestres, nam & eo mense grauius se habent mulieres, & in matrice patiunt̄ q̄piā, q̄ re & partu & ægritudine laborāt. vñ ex ip̄a infirmitate, cū matri, tum infanti mortis piculum imminet, nam ut eius vtar v̄bis. ΑΡΧΕΤΟΙ ΔΕ ΠΟΝΕΡΩ ΠΑΙΔΙΟΝ ΠΡΟ ΤΩ ΤΟΚΩ ΓΕΝΟΜΕ ΝΟΥ ΚΑΙ ΚΙΝΑΛΥΝΕΝ ΑΠΟΛΕΘΩΣΙ ΟΤΑΝ ΕΝ ΤΗ ΜΗΤΕΡΗ ΣΦΕΦΗΤΑΙ. incipit inq; puerulus an̄ par tum laborare & piclitari, ne pereat cū in ip̄a matrice v̄tit. Duplici aut̄ incōmodo laborare gra uidas, eo mēse supra dixerat, & q̄m τὴν τε ἐν τῇ μητρὶ γενόμενῃ κακὸν παρῶν καὶ τὴν οὐκ ἐν τῷ κοίτι γιγνῆσθαι. & ob infirmitē inq; in matrice cōtractā & cū partus egerit, additq; ip̄e. Καὶ ἀπὸ τούτου τῶν οὐκ ἀμύνων οὐδὲν περὶ ἐγένετο. hæc ille ad verbū, & eius liber ap̄ nos est, quod nō aliā ob cām dictū accipi velim, nisi q̄ collatus ei Hippocratis sententiæ quā ci tat Gellius, cum Sabini commentarijs in libro de alimento, conuenire ad amissim non vide tur, nonum vero mensem edendo fœtui & Aristoteles & alij iustum tribuere. Pythagoras & septimum & decimum mensem pariendi tempus indicauit esse, cui non mō Menander, Plau tus, Verg. alij, sed & Hippocrates & ip̄e consensit Aristoteles, q̄ & vndecimū etiam adiecit, quē secutus est Varro, & Adrianus imperator eius sententiam decreto sanxit. quartodecimo quo q; mense parere mulierem posse Papyrius præter existimauit, & præter id nullum quoq; cer tum tempus egerendi fœtus esse definiuit. ¶ Actutum effulsit, quoniā Maria dei genitrix p̄pe tua v̄ginitate floruit, in ipsoq; partu v̄go p̄mansit, ideo Lampadis similitudine sumus vsi, cu ius splendor loca q̄ penetrat, non frangit aut dirimit, nam vt Augustinus ait, fas non erat vt p̄ eius aduentum violaretur integritas, qui venerat sanare corrupta, & in Ephesino concilio dictum est. Nec nostræ v̄bum cum paritur corrumpere mentem, nec substantiale v̄bum par tum eligens peremisse v̄ginitatē. Miraculo aut̄ id factum est, Dionysio, Augustino, Thoma consensuētibus, non agilitate quæ dos est corporis gloriosi, ut nonnulli crediderūt. Predictū aut̄ ab Ezechiele id miraculi fuerat, nam clausam dixit portam, nec aperiendā, nec p̄ eam vi rum transiturum. ¶ Ex illo cultæ, in superiore hymno Christi operibus & v̄tute, fugisse om̄es deos gētium, i. dæmones ostēdimus. Nūc & alio capite dæmones, q̄ sub dearū nomine cole ban̄, terga dedisse canimus, & q̄q; ibi de expulsis deabus dixerimus, & de ijs quoq; non nihil infra dicturis sumus, diuersa t̄n rōe v̄trobicq; & diuersis etiā modis idip̄m explicauim⁹ hoc at̄ maxie loco in Marię v̄ginis & dei genitricis laudē introducim⁹, eā q̄ deo r̄ dicebat̄ mater a gēti bus abiuisse, & cultū ei⁹ euamidū esse, iungimus & filias deo r̄ & cōiuges fuisse p̄sus explosas;

Actutum effulsit, splendētis lampadis instar.
Humanos nimium diuina potentia captus
Exuperat, qui semp erat sine matre, fideli
Mox prodit de matre, noui miracula partus,
Ex illo cultæ in templis tellure subacta,
Mox veteres fugere deæ p̄ opaca silentium.

Optima m
 vocata, eade
 Cybelo sa
 Senus, & fi
 memoria p
 Semituri i
 Nec Cybe
 Vt domina
 Explant, fi
 Non Iouis in
 Quartur ac
 Cypria, terr
 Non volucre
 Nectere odo
 Non iunctis
 Dum Samo
 Eximjs munit
 q̄ Vergi. cecine
 ruscq; vocat̄ Bere
 gura, vñ in primo
 bis Trans & Am
 q̄ pla gaudes & in
 Cures Dulichis vlt
 itatus, pileatus, roga
 p̄ris interpretatus
 reu pauonibus, q̄
 uianū ut alij Clung
 em cōuectari malebā
 fra citant olores, &
 Olorināq; iuber cōlū
 alij Amyclæos p̄p̄
 phos Cypri v̄bis, p̄
 p̄p̄rie dicebat̄ a gēti
 men eiusmodi hoib
 adularis impatorū
 v̄tcutū esse cōp̄tū
 v̄s appellat̄, aut̄
 alle, q̄ Gorgon di
 ne nocturnus, sup̄ ill
 Gorgonē dicit̄ intel
 la q̄cūq; illa cū sua G
 rebat̄, vñ Verg. gra
 p̄ibus vñ Posthū
 Cetheua ex fluuio, v̄
 vñ Eustath. Armo
 & Carthacus & Gam

¶ Dyndima . montes Troadis Stephanus, alij, vbi Rhea colebat, a qbus & Rhæa Dyndime ne vocata, eadem & Cybele apud alios, apud alios diuersa. Cybele ꝑo vel a monte Phrygiæ, vel a Cybello sacerdote, vel αΠο Τῶ Κυβισθα, a iactu, iactu inq̄, rotatōe q̄ capitis, vt voluit Seruius, & si huiusmodi nugarum habere rōnem nō absurdū putatur αΠο Τῶ Κυβου και βλλω. componi fortasse potuit, qm̄ q̄ iaciunt tali, cubi figura sunt. Cubū ꝑo dicatū Cybe li memoriae pditum est. galli eius sacerdotes semiuiri dicti, qm̄ castrati. Galli aut̄ a Gallo flumi-

dyndima
Cybele.Galli sa-
cerdotes

Semiuiri iam nō vlulata ad Dyndima galli,
Nec Cybeles gemini coeunt ad frena leones,
Vt dominā matrēq̄ deū cum turribus altis
Excipiant, fictoq̄ vehant pinania curru.
Non Iouis inferni coniunx Proserpina tædis
Quæritur accensis, Paphios nō iūgit olores
Cypria, terribilē nō concinit Aegida Pallas,
Non volucres sequit̄ ceruos pharetrata Diana
Nectere odorisequos loris assueta Laonas,
Non iunctis fert̄ Iuno super æthera pauis,
Dum Samon, aut tecta inuisit Carthaginis altę.

ne Phrygię auctore Festo, q̄a q̄ ex eo biberint in hoc furere incipiūt, ut se priuent virilitatis pte. alij dixere id eos facere, ne possent fieri parētes violato p̄is, matris ve noiē. leones aut̄ fingebat̄ curꝛe ducere Cybelis, de qbus Lucretius. Hęc ueteres graium docti cecinere poetæ Sedibus in curru bñugos agitare leones. & Verg. Et iūcti curꝛe dñe subiere leones, illā ip̄am & coronabāt turribus, vñ & turritæ appellatio- nem suscepit ab Ouidio canēte, turritaq̄ mater An stygia fontes dubitauit mergeret vn- da. & Lucretius. Muraliq̄ ca- put summū cinxere corona

Leones
CybelisTurrita
dea

Eximij̄s munita locis q̄ sustinet vrbes. Mitto multa q̄ de hac re & Seruius & alij vulgarit̄, & q̄ Vergi. cecinit. Ite ꝑ alta Dyndima vbi assuetis bisorem dat tibia cantū Tympana vos bu- zuscq̄ vocāt Berecynthia matris Idææ. ¶ Vlulata. vsus æpenumero Papinius hac loquēdifi- gura, vñ in primo Thebaidos. Ogygñs vlulata furoribus antra, & paulo post, sed alijs in li- bris. Trans & Amazonij̄s vlulatū Caucasō armis. & in nono q̄q̄. Tu dulces lituos vlulata q̄ plia gaudes. & in. x. Atria femineis trepidāt vlulata q̄ relis. & in primo Syluar. Iuga perfida Circes Dulichij̄s vlulata iugis, quod p̄icipiū sine vbi origine puto, quēadmodū stagnatus, tu- nicatus, pileatus, togatus, manicatus, & similia. ¶ Nō Iouis inferni. de Proserpina in hymni su- prioris interpt̄amētis plura. item & de Diana, & q̄piam de Iunone, quam fabulatae sunt gentes vehi pauonibus, q̄ & pauis dicunt̄, ut Fulgentius, ut Ausonius, ut noster Hieronymus cōtra Io- uinianū, ut alij. ¶ Iūgit olores. ferebat̄ a gentibus Venerē cycnis curru iūctis vehi, alij colūbis eam cōuectari malebāt. vt Apuleius in asino. de cycnis Papinius in epithalamio. Amicleos ad frena citauit olores. & in tertio q̄q̄ Syluar. Et molles agitat Ven^a aurea cycnos. & paulo post Olorinaq̄ iubet cōsistere biga. & Ouidius. Cypron olorinis nondū puenerat alis. ¶ Paphios alij Amyclæos p̄pter copiam eius gn̄is auiū, nos Paphios, qm̄ ibi colebat̄ Venus. Est aut̄ Pa- phos Cypri vrbs, a Papho Pygmalionis, de quo inq̄t Ouid. tenet̄ insula nomē. ¶ Aegida, ægis p̄prie dicebat̄ a gētibus munimētū pectoris æreū, in cuius medio Gorgonis caput. si ꝑo gesta- men eiusmodi hoibus cōmodaret̄, nō ægis sed lorica dicebat̄, auctore Seruio. Martialis ꝑo adulatus imp̄atori Domitiano, cecinit lorica in eius pectore cōuerti in ægida, maluerūt alij Io- uis scutū esse cooptū pelle caprę, a qua illū nutritū fabulant̄, p̄pterea q̄ apud Homer. αλυιο- χος appellat̄, auctor est Diodorus. Nugabant̄ p̄terea Pallada scutū ip̄m a Ioue dono posse- disse, q̄ & Gorgon dicebat̄, sed plura & remotiora de Gorgone in superioris hymni interptatio- ne notauimus, sup̄ illo hemisticho. Iam cæsa Gorgone victor, q̄q̄ a capite Medusæ plurimi Gorgonē dictā intellexerūt, sed fabulis vanis remissimus nūciū, v̄itati nixi qua nouimus ægi- da. q̄cūq̄ illa cū sua Gorgone fuerit, a Pallade nō cōcuti. ¶ Dū Samon. grata Samos Iunoni ferebat̄, vñ Verg. gratiorē fuisse illi Carthaginē insinuare volēs cecinit. Hęc Iuno fert̄ terris ma- gis oibus vnā Posthabita coluisse Samo. Insignis aut̄ est insula Cariā vsus, nomē illi prius fu- it Parthenia ex fluuio, ut ait Eustat. & Dryusa & Anthemusa, vt Steph. & cōmētatores Apol- lonij, vt Eustath. Anthemis. Melāphilus q̄q̄ dicebat̄ & eius p̄p̄s, auctore Steph. samius & sa- mia, & samiacus & sameus, q̄q̄ samei nomē ad aliā samō ab alijs sit relatū, est em̄ & Samos in

Vlulatus

Stagnat⁹
tunicatus
Pauilu-
nonis.
Olores
& cygni
Veneris
Paphos

Aegis

Samos

HYMNVS

Samo thracia. fula, cuius & Verg. meminit, q̄ Samothracia d̄r, ut inqt Eustath. ad differētiā ip̄ius Ionice Sami, cuius meminit Home. illā & Dardaniā vocarūt. Samothraciā v̄o ex Samiis & Thracib⁹ autore Steph. hanc v̄o Pelasgiā, ut ait Eustath. a Pelasgis q̄busdam, ex q̄bus Iunonē Pelasgiā

puerbiū. cultam affirmat. hanc ip̄am insulā *Μερόεσσον* vocat Libys Dionysius, hoc est dulcē, suauē, desiderabilē, p̄pterea q̄ tractū erat puerbiū, ex ip̄a lac auitū haberi posse, ut meminit Eustathius Strabo, alij, postea infelix habita ex Sylofontis tyrānide, uti aut̄ Samothracia d̄r Samos illa Threicia ad differētiā Ionice, ita & Ionica d̄r Samos, ad Cephalenicę discrimē Sami, quā citat Home. Samos aut̄ ex altitudine cępit nomē, nam q̄ p̄cera erāt, ea appellatōe donabāt, Threicia v̄o Samos dicit̄ q̄ si saos, pleonasmō. m. literæ, ut inqt Eust. a Sais p̄p̄tis q̄ eam antiq̄tus inhabitarunt cui⁹ rei meminit Archiloch⁹

Endymio ¶ Cynthia nec bobus. ferebāt fabulę Endymionē Latmium Lamitū ve, a Cynthia q̄ & Luna adamatū fuisse, q̄bus fabulosius a Luciano illo mordacifictū est. Muscā fœminā Lunæ riualem cū dormienti Endymioni insufurraret, ab ip̄a Luna in id nois animal cōuersam Dormire aut̄ Endymionē ferebāt, & soporatū a Luna cōueniri. q̄ res ab Aristotele ridef, explicat̄ a Plinio nō nihil, magis aut̄ ab Alexādro, q̄ asserit ab Endymione cursum Lunæ inuētū fuisse. in eo q̄ indagādo & vigilasse noctes, & dormisse dies, pastorē quoq̄ illū fuisse tractū, & e desertis atq̄ altis locis, Lunæ cursum suspexisse, ei q̄ fistulā tribuūt, vel eo q̄ edita loca solent agitari flatu, vel eo q̄ figuræ cōsonātiā p̄quirebat. Beatus Fulgētius de Endymione scribens cursum quoq̄ Lunæ inuētū ei retulit acceptū, vñ & .xxx. ānis dormiuisse d̄r. subditq̄ auctoritate Mnaseæ in libro de Europa, eū nulli vnq̄ alij studio incubuisse. adnectit & eam nocturni roris, q̄ pascuis, pastoribusq̄ adiuuētō est. Scribit Strabo geograph⁹ in. xiiij. sepulchra Endymionis oñdi in spelūca quadā apud Lamitū montē Cariæ, q̄ & Latmius añ diceret. Bob⁹ trahi Lunā finxere, ob tarditatē motus si cōponat̄ soli, q̄ velocissimis eqs (ut fabulant̄) uehebāt. Multa de ip̄o Endymionis somno a græcis tracta puerbia *ενδυμιωνος υπνοσ*, p̄ eis q̄ multū dormiūt *ενδυμιωνος υπνοσ καθευδασ*, p̄ eisdē item *ενδυμιωνος καλον καθευδασ* p̄ eisdē. Addētes fabulā somni, q̄ puerx Endymionē dilexit, sic & Epimenidius somnus dicebatur puerbio, ob diuturnā illā dormitōem Cretēsis Epimenidis, de q̄ al̄s diximus. Hūc aut̄ gētum Endymionē dormisse mille q̄ngētis & eo amplius annis cōstat, nec ab amatrice Cynthia suscitātū. ¶ Pro curru. fingebāt deos curru vehi, sic & hoies solebāt in bellis maxime, & in sacris Iſis id etiā p̄dit̄. curru at̄ cōiuncta similiū & æqualiū societate significari, Dionysio placuit. ¶ Pro Gorgone cęsa. in ægide ut dixim⁹, erat Gorgonis cęsę caput, & eā pinxit Verg. in. viij. & Papin. in. x. & Gorgone cruda virago Abstulit. & in. xij. seruatricēq̄ Medusam Pectoris incussa mouit Tritonia parma. Medusam q̄ppe Gorgonē multi vocarunt, ut diximus, q̄q̄ alia in superioris hymno interpretamentis abūde relata. ¶ Eleusis. diximus in interpretatōe hymni Iupioris, de Cerere & Eleusinis supstitōibus satis multa, nūc ludimus illud sanctasq̄ facies attollit Eleusis. Eleusis apud Steph. populus Atticę, vnde Eleusinij & eleusinaci, & eleusinates. est & sacellum Cereris, est & vicus in Aegypto apud Sudā. & ædificat̄ apud Eusebiū Eleusis ab Ogyge, q̄ fuit tempore Mosi. & apud Pausaniā Eleusinem heroa Mercurij & Pare filiū legimus ex quo Eleusine nomen vrbi. ¶ Proq̄ Dionæis auibus. his v̄bistam cycni q̄ columbæ accipi queunt, nam vtroq̄ finxerūt gētes Venerē curru vehi, q̄ Diones filia dicebat̄ ab ip̄is. ¶ Missus de culmine summo ætheris. supra dixim⁹ angelū sumere corpa, nō tm̄ p̄ntari corpib⁹ ip̄is ad suggerēdā menti p̄ oculos inuisibilē sp̄em, nec solū in angelis, sed in deo p̄ntando corpore effigures sacra eloqa meminerūt, nā Exodi capi. xxiiij. scribit̄. ascenderūtq̄ Moyses & Aaron nadab, & Abiu septuaginta de seniorib⁹ Israel, & viderūt deū Israel, sub pedib⁹ eius quasi opus

Aetheris a
 Angelus, a
 Succinea a
 Stringit & a
 Qui paruo in
 Facta recelen
 Lumibus, p
 Sape etenim
 Aut manibus
 Lucida qua
 Nam neq̄ p
 Candida ne
 Nec tibi sub
 Nadabat, T
 Ornabat veste
 pulbus redimitas ce
 tate colore dijudica
 tu p̄ter hanc aut̄ no
 bobus indicant. (A
 quibus ad Philippo
 nōmetano notauim⁹
 ita. Vides aut̄ & orna
 timus, q̄q̄ alia eo mō
 supra pulis deabus ca
 ni, cum quæ a genitib⁹
 imaginibus abralis
 Papius in. viij. The
 neq̄ purpureus, non
 nūc eaz, q̄ vel molli
 dum em̄ opere re
 ostantq̄, & q̄d casti
 uro mari multa in
 soni, q̄ & bacce dicit̄
 p̄tate in India regio
 ant̄, placitū v̄ba T
 hūc esi. xxi. a. u. q̄
 no. πολυτελεσ
 ante. uelut x. q̄
 p̄olos lapides & m
 iatū in ostro quo

lapidis saphyrni & quasi cœlum cū serenū est. & Dionysius Areopagita de sup̄ cœlestibus spi-
ribus differēs, corporea oīa ad incorpea spiritaliaq; trāstulit. ¶ Alarū ductu. pingunt cum alis
angeli, & Gabriel ip̄e quē salutare & gine dei genitricē & ip̄i annūciasse futurā cam matrē filij
dei, ex euāgelio didicimus, in templis alatus p̄ntat. alē aut̄ indicāt ip̄os bt̄os sp̄s in deū tendere
sic & Diony. xiiij. capite cœlestis hierarchiæ, sex alas seraphini q; purgasse pphetæ Esaiæ labia
dī. absolūtissimā summāq; in deū intentōem in primis, medijs, atq; vltimis intelligētis signifi-

Aetheris alarum ductu imperioq; tonantis
Angelus, aurato cui vestis candida limbo
Succincta ad lūbos fulget, cui vitta capillos
Stringit & a niuea porgūtur lilia dextra.
Qui paruo in thalamo residētē, & prisca parētū
Facta recēsentem, sublatis margine libri
Luminibus, placida te paucis voce salutat
Sæpe etenim tacito requieras sola cubili,
Aut manibus opi indulgēs, aut mēte reuoluēs
Lucida quæ sacris hauribant lumina libris,
Nam necq; purpureus furas velabat amictus,
Candida nec grauidæ pulsabāt terga pharetræ
Nec tibi sublustres rarissima tela papillas
Nudabat, Tyrio nec candida membra colore
Ornabāt vestes, nec rubra a littore vectē

care scriptum reliqt, & in. xv. eiusdem operis capite, alis q; signari voluit celeritatē al- ta cōscēdēdi, sicuti & oculis cla- rissimam aciem, qua diuinis hauriendis luminibus inhiant naribus capacem eorū pcepti onem ac vim dijudicandi, au- ribus diuinā p̄cipatōem sci- te suscipiēdi, gustu intelligibi- lis alimonix refectōem intelli- gi, tactu cōstantiam a noxijs vtilia discernendi, pari quoq; pacto & singula p̄sequitur vir ille sanctissimus atq; doctissi- mus, & p̄ humani corpis mē- bra, nō incōcinnas ut inquit imagines cœlestiū v̄tutum in- uenit. Quapropter & ip̄i de virtutibus animi, sub velatis imaginibus in hymni p̄gres- su differuimus, q̄q; ille incor- poreæ sunt, utpote habit⁹ mē- tis, easq; gemmis p̄ciosisq; la-

pidibus redimitas cecinimus. Gemmæ item a diuinis eloquijs citant̄, & Dionysij dogma mul-
tas ex colore dijudicat, & irrōnaliū quoq; animantiū imaginibus varias v̄tutes in mediū p-
mit, p̄ter hæc aut̄ non explosimus vsū p̄sentem, quo in sacris templis multa & lineis & co-
loribus indicant̄. ¶ Angelus. fuisse tñ eum Archāgelū scribūt theologi plurimi, inter quos Ae-
gnatius ad Philippēses, nomē aut̄ angeli cōe esse oibus bt̄orū spirituū ordibus, in primi hym-
ni cōmētario notauimus. Apparuit aut̄ visione corpali, ut Chrysosto. Augu. Tho. alij, decer-
nūt, Vestes aut̄ & ornatus Gabrielis, ip̄ius & v̄ginis habitū, ut nostris in tēplis pingi solēt, exp̄s-
simus, atq; alia eo mō p̄ximis gaudia v̄ginis, quo rēp̄sentari solēt modo. Affirmauimus ei
supra pulsas deabus earum insignia abolita esse, & in templis, tum quæ ip̄i struximus christia-
ni, tum quæ a gentibus cōdita, & in vsū salutis cōuersa sunt, spectari v̄ginis acta sup̄stitiosis
imaginibus abrafis. ¶ Et a niuea porgunt̄. sincope figura p̄ porigunt̄. v̄t hoc modo Statius
Papinius in. viij. Thebaidos. Imperat abscissum porgi leuacq; receptū Spectat atrox. ¶ Nam
necq; purpureus. non more venatricis, de q̄bus canūt poetæ. ¶ Nec tibi sublustres. ut moris ē
nūc earū, q̄ vel mollioribus ad pompā & luxum, vel lasciuiorib⁹ ad nequā & libidinē vtunt̄,
dum em̄ operire subtilissimis & perujs, ut sic dixerim velis mām̄as gestiūt, eo magis nudant̄,
ostētantq; & q̄d castitatis inuentū fuit, in illecebrā v̄tū cupidis. ¶ Nec rubro a littore vectæ. de
rubro mari multa in superioris hymni interptatōe, dicta sunt, in quo margaritæ p̄ciosissime na-
scunt̄, q̄ & baccæ dicunt̄, a similitudinē minorū fructuū, ut oliuæ lauri cæterorū. nascunt̄ & mar-
garitæ in India regione in concha ostreacea, qua de re, q̄q; apud Pliniū & alios plerāq; cōspi-
ciant̄, placuit tñ v̄ba Theophrasti ex libro de lapidib⁹ subscribere τῶν σπογγαζομένων δε
λιθῶν ἐστὶ καὶ ὁ μετὰ γὰρ τῆς καλουμένου διαφανῆς μὲν τῆ φύσῃ πλουσι δὲ αὐτοῦ
τοῦσ πολυτελεῶσ ὀσμῶν, γινεται δὲ ἐν ὀστέῳ τινὶ παρὰ πλῆθει τὰισ πινναῖσ φε-
ρῆ δῆτε ἰνδία κῶσιν αὶ νῆσοι τινεσ τῶν ἐν τῆ ἐρυθρῶ, cuius auctoris est sensus, inter
preciosos lapides & margaritam computari natura fulgidam, eaq; confici p̄ciosa monilia
nasci aut̄ in ostreo quodā, tum in India regione, tum in insulis q̄busdam maris Erythræi.

Angelus
corpali
visione
Marię ap-
paruit

Margari-
tæ. Baccę

HYMNVS

¶ Montana petisti. scđm illud euāgelij. Abijt in montana cum festinatōe, & intrauit in domū Zachariæ, & salutauit Elisabet. ¶ Cui sexti in limine mēsis in euāgelio scriptū est dixisse angelū de Helisabet Mariæ, & hic mēsis est sextus illi q̄ vocat̄ sterilis. ¶ Christo assurrexit. Elisabeth inter respōdendum Mariæ dixit. Vt facta est vox salutatis tuę in auribus meis, exultauit infans in gaudio in vtero meo, maximus aut̄ qm̄ ut in euāg. scriptū est, Inter natos mulierū nō surrexit maior Ioāne baptista. ¶ Loturus refluō in Iordane, ideo dicto refluō, tum ob id quod in

Iordanis

Iosue libro legitur, tum ob id qđ in Psalmo scriptū est. Et tu Iordanis cōuersus es retrorsum. Oriū Iordanis e fonte Penae, ut inq̄t Pli. amnis amoenus & quatinus locoꝝ situs patit̄ ambitiosus, accolisq; se pbens velut inuitus Asphaltiten lacum dirum natura petit a quo postremo ebibit, aquasq; laudatas pdit pestilētib; mixtas, scribitq; Tacitus, nō accipi Iordanē a pelago, sed vnū atq; alterū lacum integre pfluere. noster ꝑo Hierony. Iordanem ad Libani mōtis radices oriri scribit, & duos habere fontes, vnum Ior nomine alterū Dan, q̄ simul iuncti, Iordanis nomē efficiant. ¶ Gaudia pastorū, natiuitas exprimitur Christi cum dei claritas, ut in euāgelio scribit̄. Pastores circūfulsit, & multitudo celestis exercitus concinebat gloria in altissimis deo. ¶ E clausa aluo, qm̄ partus ꝑginei pudoris claustra non fregit, ut diximus. ¶ Filius & genitor, vir

Maria mater dei

go em̄ Maria deifilia, qđ nomē & alijs competere potest, qđ nō singulari a deo excellentia pditis, sed & dei mater eius est titulus. est em̄ dei mater, q̄ niam mater Christi, q̄ est deus & homo, quare Christus qua deus & homo filius eius est, qua deus genitor est & pater, oēsq; ad deū cōuersi, Pater noster dicimus, nam sanctissima trinitas, quā diximus hymnis superioribus, patrē esse & filiū & sp̄m̄ sc̄m̄ pater oīm est, eiusq; opa quo ad cōdendā naturā p̄inet, indiuisa sunt, a deo em̄ p̄demus, & ut tradūt sacra eloqa, in eo viuim; & mouemur, & sumus. ¶ Et mediū flatu placido, reclinatū Iesum dñm vbi natus est a matre in ꝑsepio, qm̄ ei nō erat in diuersorio locus, ex euāgelio didicimus, dñ̄ aut̄ a multis, bouē ibi & asinū fuisse, idq; palā spectat̄ in picturis. Deriuat̄ aut̄ ab Esaiæ pphetæ ꝑbis. Cognouit inq; bos possessore suū, & asinus ꝑsepe dñi sui. Israel aut̄ me nō cognouit, & ꝑꝑus meus nō intellexit. ¶ Nouo sydere, de hoc sydere & magis, multa diximus in hymno superiore, nūc picturas exequimur, q̄bus & adoratio ꝑsentat̄ & munera q̄ significatōe mystica nō caruisse theologis ꝑbatū quæ munera capsis inclusa fuisse non picturæ solum mōstrant, sed ex euāgelio habet̄ indicium. Et apertis inquit thesauris, obtulerūt ei munera, aurū, thus, & myrrhā, dicimus capsas ex Hebeno, qđ mittit India, & baccis lapillis ve erythreis seu margaritis ornatas, qm̄ ab oriente ꝑfectos magos euāgelijū affirmat, ex Arabia multi q̄ Hierosolymis ad orientē iacet eos venisse volunt, Arabicus ꝑo sinus Erythræū pelagus dñ̄, ad Nilū aut̄ vectari ꝑciosos lapides a mer-

Ludebant nitidæ ꝑ colla argentea baccae
Sed simplex cultus simplexq; modestia, qualem
Poscit virginitas & mens coniūcta tonanti,
Hoc habitu iam plena deo, montana petisti,
Cognatam visura sacro quę pignore ventris
Læta laborabat, cui sexti in limine mensis
Exultauit ouans & matris motus in aluo
Infanti Christo assurrexit maximus infans
Loturus refluō Solymos Iordanis in amne.
Quod templis etiā pingūt, sed & illa refulgēt
Gaudia pastorū, qui spectāt lumine opacam
Afflari noctem & mulceri carmine sancto.
Cum tuus e clausa subito cum ꝑdnt̄ aluo
Filius & genitor, quē tectū paupere panno,
Et pastum lacte in vili ꝑsepe reponis,
Et medium flatu placido iumēta tuentur,
Atq; nouo paries ꝑsentat̄ sydere ductos
Ad nati cunas Nabatæo a littore reges,
Qui ꝑcumbentes genibus tria munera ꝑmūt
Thura, aurū, myrrhā, regemq; hoīemq; deūq;
Testati, plantas posito diademate lambunt
Linquentes gazam, quā de Gangetide terra

catoribus Arabū nouimus, & ex Aegypto Itali mercatores ad nos cōuectant, q̄q̄ nostra tē-
pestate Lusitana classis, ex India gemmas p̄ Atlāticū pelagus in Europā vexit. ¶ Nigrātis Ebe-
ni. Verg. sola India nigr̄ fert Ebenū, q̄q̄ in Aegypto nasci & Indiā p̄ Aethiopia sumi a Ver-
gi. Seruius interp̄s pdit. atq̄ de ebēno quod nomē formineo quoq̄ ḡne poni posse, clar̄ ē plu-
ra Dioscorides in primo differuit, apud quem aliā q̄ nigram ebenū reperiri illud est indicio
q̄ scribit ΕΒΕΝΟΣ ΚΡΑΤΙΣΗ Η ΑΙΘΙΟΠΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΛΑΙΝΑ. i. ad ȳbum ebenus optima q̄ Aethio-

Ebenus

Nigrantis Ebeni deuexit capsā, lapillis
Consita, Erythraei scrutator nauita ponti
Quos legit, & Pharij cōuectat ad hostia Nili.
Parte alia nato adlitis qui a sedibus orci
Morte triumphata victor, populicq̄ fidelis
Assertor, superas deuictō demone sedes
Inuisit, mœstam instaurant noua gaudia mētem
Mox illū ḡthereos tractus & olympica tecta
Intrātem aspiciens paulatim clara fatigas
Lumina sydereis p̄stantia lumina flammis.
Post paulū gaudes iter̄, nā missus olympo
Spiritus afflauit fratres, sua lingula cuiq̄
Adstitit, & grandi sonuerūt tecta fragore,
Vnde ingens tonitru nati diffudit in orbem,
Per varias linguas actū de morte triūphum.
Hæc templis fulgent p̄claræ munia vitæ.
Sed postq̄ tempus rutilo succedere coelo
Occumbit placida morte, & sup̄ astra remidet
Mens coniūcta deo, mēti mox corpus abactō
Pondere telluris coniūctum, fertur in auras
Illacq̄ traiecto spatio ætheris atria Lunæ
Rasit, & Arcadiū penetrauit lucida coelum,
Hinc alacer Cnidiā stellā trāsuecta, coruscū
Sydus & auricomū calcat, Mauortis & oram

isse. Sane sciēdū, & lingulā dici & ligulā. ver̄ ligula pua ē ligua & gladi⁹, ligula ȳo priā breui
p̄fert, ut notū ē, cū ap̄ alios, tū ap̄ Martia. maxie cū ait. Quis meligulā dicāt eq̄tesq̄ p̄resq̄. Di-
cor ab idoctis ligula grāmaticis. ligula ei instrumentū ē argētēū ad tractāda aromata. itē genus
vīculi ad ligādos calceos. q̄d Fest⁹ & Pollux notāt. Est & ap̄ Arist. i. pri. de aīal. ΕΠΙΥΛΩΤΤΙΟ ΛΙ-
ΓΥΕΨ quā ligulā iterp̄tat⁹ ē Theod. Gasa. ¶ Fratres. Scd̄m illd̄ sac̄. Narrabo nomē tuū fra-
trib⁹ meis. & in euāg. q̄q̄. Ascēdo ad patrē meū & patrē vest̄. & cū docent̄ Ap̄li dicere. Pater
noster q̄ es in coelis. ¶ Sed postq̄ t̄ps. explicatis gaudijs insigniorib⁹ de b̄itudine ȳginis & as-
sumptōe differimus. Vt̄ aūt corpus ip̄m post mortē iunctū fuerit aiæ foelici, & p̄ductū in cœ-
lū, antiq̄t⁹ dubitabat̄ & aduq̄ Hieronymi t̄pa sub dubio res erat. postea cōis cōsensus asseru-
it corp⁹ ȳginis in cœlū assumptū fuisse. ¶ Arcadiū. q̄uis Arcadia regio dicat̄, & Arcadicū p̄-
pterea cœlū dici debet̄ videat̄, t̄n & Arcadiū d̄i s̄apenūero ap̄ Papi. seu syncopē figura id fiat,
seu eo mō q̄ i superioris hymni ad ch̄m iterp̄tamētis dictū ē de terra Italia, terra Aphrica, & s̄i-
bus. Pap. itaq̄ i. ij. Theb. nec sūma tonātis lussa nec arcadiē retinēt spiramīa ȳgē. & in. vij. Nec
arcadij b̄n̄ p̄tegit vmbra galeri, & i. ix. Nota p̄ arcadias foelici robō syluas Querc⁹ erat, Orbis

R iij

pica & nigra, vidi & ip̄e ebe-
nū q̄ dicebat̄ cinerifere similis
q̄q̄ nigricantis coloris. addit
& ip̄e Dioscorides, leuore q̄-
dam similem eius esse lignum
expolito cornu, si frangat̄ dē
sum gustu asper̄, si carboni-
bus supponat̄ odorē sine fu-
mo spirare ΕΣΙ ΔΕ ΤΙΣ ΙΥΛΙ-
ΚΗ, est ingt & q̄dam Indica, &
paulo post ΠΛΗΥ ΒΕΛΤΙΩΝ
Η ΠΡΩΤΗ, ver̄ t̄n ingt prima
melior ē, paulo post docet nō-
nullos v̄dere solere sesami-
na & spinosa q̄dam teretia li-
gna pro ebēno, sed dignosci,
q̄a & mollia nec colore cōue-
niant, nec gustata mordeant,
nec exusta b̄n̄ oleant, valere
aūt ad oculoꝝ collyria mo-
dis q̄busdam, sed de his satis,
vt̄ptereā q̄ Plin. in. xij. de ebe-
no refert q̄. s. a Pompeio i tri-
umpho Mithridatico ostensa
est, q̄ eam accēdi Fabian⁹ ne-
gat, q̄ sunt duo eius genera.

¶ Parte alia. gaudiū resurrecti-
onis christi exprimit̄. ¶ Mox
illū. gaudiū ascētionis Christi
¶ Post paulū. gaudiū ex missi-
one sp̄s̄. ¶ Lingula diminuti-
uū a lingua, ut cōueniat cū sa-
cre historie ȳbis, q̄ ait flāmas
illas supra vnūquēq̄ Ap̄foꝝ
tāq̄ disp̄itas linguas apparu-

Lingula
Ligula

HYMNVS

aut Mercurij intelligit. sicuti Cnidia stella Veneris orbē significamus, & Solis q̄q̄ Sphærā aurī
como sydere subnotamus, ordinē v̄o cōmunem planetarū hoc loco sequimur, q̄q̄ alij aliū
faciant, ut a Patruo in libris contra astrologos, & a nobis in q̄nto de rerū p̄notōe, & in superiori
bus etiā commētarijs notatū. ¶ Senis pfugi Saturni, q̄ pfugus in Latio latuit. ¶ Tardissima
plaustra, qm̄ eius syderis restitutio tardissima, nam triginta annis absoluit. ¶ Imperuia nostro
obutu, astrologis eis q̄ ad signa noni orbis se referūt in p̄dicendo, placuit eum ip̄m orbē eis
dem q̄bus & octauū ornarūt

signis deliniri, hoc ē ariete, tau
ro, cæteris, fatent tñ idq̄ neces
se est eos fateri, ni p̄sus insa
niāt, signa illa esse p̄sus inuisi
lia, addidim⁹ ē ¶ Nec mēti co
gnita, qm̄ si eo sensus nō p̄tin
git, nec rō quo ad hoc p̄tinet
eodem poterit p̄meare, is em̄
orbis nonus nostris theolo
gis ponit, n̄ixis diuino illi elo
quio de aq̄s sup̄ coelū, & alijs
etiā ex causis, q̄s in superiorib⁹
adnotamētis ex p̄te retulimus
astrologis v̄o rōne motus ad
uersi, quē posterioribus dicūt
se inuenisse supputatōib⁹ dep̄
hensus est, quē tñ neq̄ Aristo
teles, nec eo itē multo posteri
or Ptolemæ⁹ si recte intelliga
tur, p̄spexit, q̄ si nulla etiā du
bitatōe colligerēt nonū ēē or
bē, oī tñ dubitatōe plenū esset,
nū in eo signa vlla de⁹ rerū oī
um opifex cōdidisset, qm̄ nec
acie oculi dignosci p̄t, nec mē
tis acumine vestigari q̄ ad eū
s. p̄ mot⁹ ut sic dixerim fene
strā dūtaxat admittit, q̄re sig
na relegit si vlla ibi sunt, & no

Propare

stro obtutu & nostræ mēti p̄sus imperuia, dum hac in carne moramur cōclusi naturæ limiti
bus, nec aliq̄ reuelate lumine collustrati. ¶ Propanū ad culmina, s. p̄perati si p̄perare hoc lo
co p̄ eo qd̄ est tēdere sumamus, nā illas habuit semp̄ q̄ dicent̄ v̄tutes, si v̄o p̄pingtate capia
mus, qua mortī p̄xima p̄perabat ad coelū, firmiores eas fuisse ex frequentioribus actis intelli
re possemus, nam quo plus vixit, plures v̄tutum actus p̄misit. ¶ Quæ adstabant comites &
ministræ, v̄tutes ip̄æ quas apprime v̄go possedit innuunt. Nam & comites erāt indiuiduæ &
ministræ, v̄tute q̄bus & opatōes & opa v̄tute p̄dita eliciebat, nec abhorret metaphoræ a sa
cris, immo cōueniunt ut Dionysius, ut sequentiū multitudo theologorū decreuit, qn̄ & Grego
rius & alij theologi de v̄tutibus & oppositis vitijs differentes fœmineo illa sexu notāt, & ma
tres faciūt & filiarū quoq̄ nuncupatōe dignant̄. ¶ Albenti veste, puritatis indicium, nam imp̄mi
xtus est albor & ex albo & nigro Aristotele auctore colores ducunt̄ vniuersi, veluti ex duo
bus q̄bus mixtis varie conflant̄ & coalescūt colorū sp̄s, albor p̄terea multū possidet lucis, &
ex puritate mentis lux quoq̄ intelligētia p̄dit, lucis item nitorem ex candido deduxit Diony
sius Areopagita. ¶ Sed septem, tres quæ theologice dicunt̄ v̄tutes, fides, spes, charitas, & quat
tuor q̄bus nomē cardinales fecere recēsent̄, q̄ natura subtilius nō explicat̄, qm̄ & ab alijs, &
a nobis in libris de morte Christi & p̄pria cogitāda, de illis instrui potes. ¶ Ostro, ex cuius ru
bro rutiloq̄ colore, charitas indicat̄, q̄ p̄ ignem etiā exprimi solet, nam rutilus color ignē indi
cat apud Areopagitam. ¶ Gemmis, q̄ sua varietate varia dant intelligere eodē auctore, qui ex
tutto aurū, ex viridi vigore & robur iuuetutis enūciat, sicuti ex cādido lucē, atq̄ ignē ex rutilo

Præterit, atq̄ louis placidos elapsa per ignes
Scandit læta senis pfugi tardissima plaustra.
Indiderat stellis hæc nomina vana vetustas.
Inde p̄ innumeras flāmas q̄ nocte coruscant
Axis conscendens vicini imperuia nostro
Obtutu & menti non cognita signa relegit
Atq̄ leui planta decimo supastitit orbe.
Lympida tū visa est facies minus aurea Solis
Pallere astrorū radij, nigrescere fului
Aurorę exortus, veluti cū flamma lucernæ
Ingens exiguæ supaduenit, ip̄a dehiscens
Contrahit aut radios aut cōtraxisse videtur
At dominæ ardētis p̄perati ad culmina cœli
Quæ illi astabāt comites, q̄ mille ministræ
Veste subalbēti sua quæq̄ insignia pinxit.
Sed septem ante alias vario sub tegmine vestem
Ornarunt ostro & gemmis auroq̄ nitētem.
Prima manu conata leues effingere tractus
Aetheriæ lucis cœlo cum labitur alto

¶ **Auro:** p̄ aurum in sacris literis sapientia designari solet, apud Dionysiu, q̄ ut illa q̄ supra diximus angelis applicata qd̄ indicarent exposuit, ita auri colore splēdo rem illū inuisibilē designat, q̄ nec cōsumi, nec minui, nec vlla rōe maculari possit. ¶ Ex villis aīal. fide in dños & custodiam domus inter oīa aīantia canes celebrant apud Solinū, Pliniū, ceteros, & experientia id ip̄m cōprobavit, adeo vt epitheto fidei notati. Hora. Seu visa est catulis cerua fidelib⁹ ex margaritis ꝛo q̄ in concha nascunt, maxime in Erythraeo sinu, delineatā eius modi figurā dixim⁹

Et puras sceleris mentes illapsa coruscant
Scintillam fidei, pducit, sedula conchæ
Carpsit erythræ nitidos ex orbe lapillos,
Et discreuit acu, duxitq; in tegmine plura
Signa, qbus subito visum est ostēdier albis
Ex villis animal domibus dominisq; fidele.
Tum suberat bacca simili intertexto adamante
Nexilibus variata modis iūctissima dextræ
Dextera que signū fidei spectantibus offert.
Illa sequebatur cuius mens inclyta nunq;
Desperat metuens, cūctando & singula vincit.
Huic multo flexu multisq; tridētibus vncis
Anchora fundat̄ texto viridante smaragdo.
Tertia candentes ignes rutilante pyropo
Struxerat in cordis formā, fulgebat amictus
Ardebatq; simul flāmis lambēibus ora.
Cuius ab aspectu terras, maria, æthera, coelū,
Funderescintillas & conflagrare putasses.

ob cādorem, splēdorēq; eximiu, designātes purā & splēdidissimā fidē. ¶ Signū fidei. Fidei signum
cōsueuerūt a primis vsq; t̄pibus in signū fidei manus coniungere, vnde & Papinius in primo Thebaid. iam pariter coeant animor; in pignora dextræ. & Verg. etiā Liuius q; q; in primo historiæ. & dextra data, fidē futuræ amicitie sanxerūt, mox pcedēte tpe, ueluti symbolo qdam manib⁹ cōiūctis, inq; vicē cōsertis, in p̄sentāda fidei sūt vsi. & memini me in Germania vidisse in tēplo celebri, dum vir & fœminase mutuo p̄sentiq; cōsensu, ad ppetuā thori fidē obligaret, antistitē sponse manui spōsi manū insertasse, ambabusq; sinistra cōphēsis, dextera signo crucis factō bñdixisse. Addidim⁹ huic signo adamanta fuisse intertextum, ut solidissimā fidem subnotaremus, q̄ & sialis in Ap̄lis, dum Christus pateret, ad tēpus euanuerit, in ea tñ ꝛgine integra inui

olataq; pmāsit, & ea p̄dit̄ legitimi adamantis natura, ut respuatictum ferrē, incudēsq; non timeat, & igniū victrix p̄seueret. ¶ Illa se q̄bat̄. de spe dicimus, quam designauimus anchora q̄ si xa fundo, naues retinet, sic & spes p̄stat ne vacillet animus, ne ferat̄ omni v̄eto doctrinē, ne fluctibus aduersar; rer; obruat̄, ex smaragdo ꝛo cōstruximus, qm̄ eius color viridis apud Dionysiu Areopagitā vigorē & robur designat, oculos p̄terea recreat, quēadmodū & spes fatigatā & instabili mūdi fluxu turbatā mētis acie refouet, dū suggerit cōtemplatōem rer; æternarum. De smaragdo multa Plin. disseruit, q̄ p̄tem ex Theophrasto citauit, ea aut̄ oīa sunt in eius libro, quē de lapidib⁹ inscripsit, de tetracubito. s. smaragdo, de Iouis obelisco, de tyria columna in templo Herculis, vt omnia fere ad verbum exscripsisse videatur, vnum tamen hac in re miratus Plinium, asseruisse smaragdum non insculpi per hæc verba. quapropter decreto hominū ijs p̄citur scalpi vetitis, cū tñ in eo ip̄o Theophrasti lib. hæc iaceant ꝛba, vbi enim visu optimā esse smaragdū dixerat adiecit $\alpha\iota\omicron\ \kappa\alpha\iota\ \tau\alpha\ \sigma\phi\epsilon\alpha\ \gamma\iota\omicron\lambda\omicron\alpha\ \phi\omicron\epsilon\omicron\upsilon\sigma\iota\ \epsilon\grave{\xi}\ \alpha\upsilon\tau\omicron\varsigma\ \omega\sigma\ \tau\epsilon\ \beta\lambda\epsilon\pi\tau\omicron\upsilon\ .i.$ q̄ propter sigilla ex ip̄a ferūt vt videāt, & nō multo post $\epsilon\upsilon\epsilon\iota\sigma\kappa\omicron\nu\tau\alpha\ \lambda\epsilon\ \sigma\pi\alpha\upsilon\iota\alpha\ \mu\epsilon\gamma\epsilon\theta\omicron\sigma\ \epsilon\chi\omicron\upsilon\sigma\iota\ \sigma\phi\epsilon\alpha\ \gamma\iota\omicron\lambda\omicron\sigma\ .i.$ rare at̄ inueniunt̄ q̄ magnitudinē habeāt sigilli. ¶ Tertia cādētes ignes charitatē innuimus, qua plurimū ꝛgo ornata idq; corde in quo sentiendi regia, & a quo p̄mi cogitatōes Christus dixit, expressimus. fuit autem cōtrouersia, quam vt al̄s diximus, ad cōcordiam reuocare conatus est Auerrois, cui nā mēbro principatus sensuū deberet. cordi nos hoc loco dedimus, & sacræ lræ id p̄dicant frequētissime, quod & Aristote. quoq; putauit, arbitratus oēs sensus a corde trahere initiū sui, qn̄ & in ip̄o corde intrinsecus sensus oēs illū posuisse, q̄q; alij nolint, ostensur; me puto in cōmentarijs quos meditator in eius libros de aīa

Smaragdus

HYMNVS

Itaq; in cordis formam, utpote quo precinemur diligere deum (scriptū em̄ in sacris literis, diliges dñm deum tuū ex toto corde tuo) cōflatos diximus pyropos q; flammās imitant, q; b; in cendiū spiritale tam magnū exarsit, ut eo oīa repleti visa sunt, q; ad eximiā v̄ginis q; quo possumus mō celebrādā charitatē cecinim⁹. ¶ Mox veluti in speculo, prudētia notat ad quā & p̄terita & p̄ntia & futura cōsiderare p̄tinet, q; res magnopē v̄gini cōcedenda, im merito tñ tributa dñs fallacibus, ut ap̄s ostēdimus. ¶ Tres aliæ, de reliqs tribus fit mētio. ¶ Hæc nectaris tēperātia describit quo pacto & pingit, addimus tñ significatiā, & asserimus nō habuisse illam ut aliq; mor; aduersantū inter se p̄tēlia, nec malum impulsam fomite, quem extinctū in ea dicimus, nam Thomas affirmat in ea fomītē cum sanctificata est in vtero ligatū, cum vero Christū concepit penitus ablatum fuisse. ¶ Illa procul. Fortitudo pingit, quo mō & a p̄ctoribus p̄sentat, sic & iusticia p; gladiū & trutinā pari pacto subnectit. ¶ Zonā. Dionysio capite decimo q;nto cœlestis hierarchiæ, zonā voluit significari fœcūdar; v̄tutum diligentem custodiā, quē ip̄as cogat in habitum, q; singulari facilitate conuertat in semet, p̄ter id hoc loco zonam posuimus, ut post septem illas v̄tutes, virginitatē quoq; notare mus, quam tametsi cōclusam esse in ip̄is differere potuissimus, illam tñ apponere maluimus, qm̄ singulari quadā eminētia p̄fultit, illā itaq; zonam ex topacio incrustatam diximus, q; lapis v̄ginitatē fouere phibetur, inuentus autē in Chyci Arabiæ insula, ut refert Archelaus apud Pliniū, q; q; & circa Thebaidis Alabastrē oppidū natā hanc gemmam nōnulli pdunt, & lubæ testimoniō Topacios insula sit in

Topati⁹
Topaz⁹.

Cestos

Mox veluti in speculo spectāt tria v̄ginis ora
 Quę sunt, q; fuerint, & q; ventura sequant̄.
 Tres aliæ limbū variant, hæc nectaris vrnā
 Inuergit, stillatq; latex quē fictilis olla
 Suscipit & varijs elemētis mandat habendū.
 Misceat vt superis ima, & fera p̄tēlia mor;
 Pellat, & extinguat primæui fomitis ignem.
 Illa procul Libyci lanauerat ora leonis
 Vltima fulgentē dextra vibrauerat ensem,
 Et leua trutinam gestarat lancibus equis.
 Vna oēs zonā ex gemma quā Chycis alūna
 Protulit incrustant, stabili cui fibula nexu
 Ex adamante micat, ferri cui nulla potestas
 Malleus aut steropis, nec victrix flāma corusci
 Fulminis officeret, zonā ve reuelleret aurea,
 Qua visa Venus ip̄a ruens Amathusidē terra
 Diffregit Ceston, pectus velauit & ingens
 Fœmineū mundū scidit indignata cruento
 Vngue genas lacerās, discepto crine comāti,
 Atq; sagittiferi furiosa cupidinis alas
 Vellit & indomitos arcus in frustra secavit.
 Mars quoq; turbatis descēdit ab æthere bigis

rubro mari, quæ Troglodytarum lingua, ex significatione quærendi nomen habuit, ex qua primum Topatios importatus sit Berenicæ reginæ, Orpheus autem non Topation sed topazon dicit ἡ λιβοντεῖ θυητοῖσι θυηπολικῶσι τοπαζοῖσι. hæc ille in libro de lapidibus, quapropter si nomen lapidis non expressimus, sed circumscripsimus præter præceptum artis elegantioremq; figuram, nominis quoq; ipsa varietas in causa esse potuit. ¶ Et adamante micat, ex constantia & virginitatis voto fibula zonæ ex Adamante construitur, quem nulla vis possit effringere. ¶ Qua visa, fabricatam vero zonam accipe ad irridendam gentium deam Venere, quæ & zona pollere dicebatur, qua spiraret amorem, accenderetq; eamq; rupisse virginis visa zona subdidimus. Cestos at id cingulum appellabatur, quo diffracto & fœmineos ornatus qui mūdi muliebris nomine censentur a Plinio, & alijs scidisse canimus, & euellisse alas Cupidini filio, & alia quæ furiatæ fœminæ faciunt operatā fuisse. ¶ Vellit autē eo modo dictum quo & Cicero in oratione ad Pontific. Gradus Castoris conuelliisti & remouisti, & a Vergilio, Manesve reuelli.

¶ Offensus speculo & libra. nam speculo prudentiā, libra seu bilance & trutinā iusticiā signa-
uimus, quibus Martis inconsideratus furor p̄ fas & nefas sanguinem fundens & rapinis infi-
stens aduersat. ¶ Quoniā anchora nauem. fabulant astrologi Saturnū in cœlici loco positum
vel syderi copulatū, desperatōem & vehementē animi tristitiā excitare, quorū fabulamenta de
iñcientes, Saturnū anchoræ iactu gemitus effudisse dicimus. ¶ Cyllenius Harpem. Mercurius
q̄ Harpe q̄ raperet oīa, vsus phibebat, & eā abiecit Harpē amisso dñio, & dissoluisse caduceū

Offensus speculo & libra, Saturnus ab alto
Culmine diffudit gemitus, quādo anchora nauē
Detinet in pelago tutam, Cyllenius Harpem
Dirupit, colubrosq; vna splendente caduceo
Dimouit, nudis vellens talaria plantis,
Atq; suas fregit pariter Dictynna sagittas,
Quod spolio Libyci gauderet virgo leonis
Iuppiter Idæus sceptrum exitiale nefandi
Imperij rotat infrendens, solioq; coronam
Deturbat quassatq; caput, magnosq; vlulatu
Excussat tremulis manibusq; genuq; labanti
Fulmina ab ætnæo nugis fabricata Cyclope,
Dum videt ardētes incenso e corde fauillas
Flāmiuomq; hoīm mentes rutilare pyropo
Sic veterē indignans fugit omnis turba deorū
Quos picturata vestis tremefecerat ingens
Splēdor, & aduersi mores, periere sub antro
Tartareo, aduersi v̄tutibus inclyta vestis.
Quas tulit & simili nobis sub imagine reddit.
Illa igit̄ regina deum summo orbe potita
Angelicos transuecta choros solioq; tonantis

mal, extinctum autē indicio est maiorē illi fuisse vim quā ip̄i necem intulerit. Dionysius autē
significare leonis faciē (quo ad angelos p̄inet) robustā illam vim & indomabilē putauit, qua
p̄ viribus ad occultissimum diuinitatis arcanū nitunt̄ euadere. ¶ Iuppiter idæus, Ioui autē euenis
se dicimus, ut coronā & sceptrū magno timore piecerit & ceciderint ab illius manibus fulmi-
na, quæ illum iaculari fabulabat̄ antigas. ¶ Cyclope, fabulabant̄ em̄ Cyclopes Ioui sufficere
fulmina. Pap. in primo Theb. Tedet seuire corusco, Fulmine iā pridem Cyclopū operosa fati
scunt Brachia, id nomē prima breui posuimus. sic & alio loco Papinius. Pestifera arma iacit cā
posq; & celsa Cyclopū Tecta supiecto nebularū incēdit amictu. longa Verg. & breui sæpenu-
mero vsus. Itē Papini⁹ supra & infra etiā Cyclopes notiq; operū thelchines amica, sic & diuer-
si atq; iñdē etiā diuerse posuerūt, qm̄ liq̄da mutam sequit̄, & q̄ iure grāmaticē si breuis sit elō-
gari syllaba p̄t̄ rōne iam posita, nō tñ cōtra ut lōga possit in breuē cōverti. sed eius noīs media
etiā varie ponit̄, nam tamen si o. ω. mediæ magnū sit apud græcos, breuēt̄ sæpenumero bo-
ni auctores illam fecere. o magnū paruo p̄mutantes, ut Verg. infandi Cyclopes. ¶ Dum vi-
det ardentes, indignatum Iouem innuimus & p̄stratum, quem tamen deorū summū gentes
autumabant colentes dæmonem, qui successu summæ v̄tutis. i. charitatis cui maxime aduer-
sabat̄, in iras simul & timores inciderit. ¶ Angelicos trāsuecta choros, ita theologi decernūt
& canit ecc̄sa, Exaltata est v̄go Maria super omnes choros angelorū ad cœlestia regna,

& euulsi talaria dī. ¶ Vellēs
Talaria
talaria. Finxerūt eī gētes alas
pedibus gestasse Mercuriū, q̄
talaria nūcupabant, id autē eo
venisse dicunt, q̄ celer deorū
nuncius appellabat̄, sed furto
idip̄m ex sacris lris subductū
fuisse ut credam hoc ducor in
dicio, q̄ beat̄ spiritib⁹ alas
sacra tradunt eloquia, qua de
causa Dionysius quintodeci-
mo & vltimo cœlestis hierar-
chię capite, scripsit pedib⁹ mo-
bilitatem, celeritatē, & cursum
insinuari sempiterni mot⁹ ad
diuina tendentis, p̄pterea q̄
theologiam pennatos sancto-
rum spiritū pedes effinxisse.
¶ Fregit Dictynna, Diana q̄
& Dictynna, vt in superiore
hymno exponendo notatū
est, ira fregisse dicit̄ sagittas, q̄
bus inter venandū vtebatur.
¶ Quod spolio Libyci, eo q̄
sine sagittis virgo illa quæ si-
gnat̄, leonem interimisse eius
spolio gauderet, indicat̄ autē
virginis illius famulæ figura
fortitudinis v̄tus. & ita in vsu
est, vt diximus fortitudinē p̄-
sentare v̄gine quæ leonem di-
laceret, leo em̄ ferum est ani-

cyclopi;

HYMNVS

Fœcūdus. ¶ Fœcūda, fœcūdus & fœtus a ferendo dicitur, Ouidio auctore in Fastis. ¶ Incrementa trahens, scribit enim Egnacius ad Philippenses de Christo. Vere natus est, & vere creuit, ut aliorum theologorum mittam auctoritates. ¶ Et reuoluta pio, exprimit motus infantium, cū hauriendi lactis cupidi parentibus reuellant mamillarū velamenta. ¶ Illi funde, de virtutibus yginis canentibus, consonū fuit vt virtutes quæ dari precaremur, eiusque meritis id fieri obsecraremus: in primo enim hymno de ipso deo & natura, in secundo de mysterijs gratiæ & redemptōis, in tertio de virtutibus disseruimus, quo factum vt theologis sententijs hæc ipsa carmina conueniant, quæ cum annotationibus, glossulis, interpretamentis, ad te mitto ea lege, vt ad veram philosophiam ad sacras literas exciteris, a quæ studio tantisper diuertimus, dum hos ipsos hymnos absolueremus, redituri ad priora studia, quibus id omnī quod a molestissimis curis suffurari potero prorsus impartiar, idque tibi faciendum censeo, cui pariter mitto Syluam carmine simili olim a nobis effusam, tum qui eius versus in commentarijs quandoque citauimus, tum vt habeas simul quæcunque edidimus carmine superioribus annis, si illi ipsi Staurostichon iunxeris. Habet sylua ipsa tres animi status primo enim fictum videbis ab alienati tumultum animi, quæ postea rationis officio mitigatum atque compositum conspicias, eundemque ipsum demum lumine fidei ad superiora sublatum, id quod optabat impetrauisse. Moneo tamen te ut non minus operæ in his quæ prosa oratione edidimus impendas, & ad ea quæ adhuc habemus in manibus ediscenda te præparas, quibus perceptis, aliorum facilius elucubrationes adire poteris.

Assistens fruiturque deo semper fruatur,
 Et nati dextræ assidens in vota vocatur.
 Salua sancta parens, seruit cui terra, fretumque,
 Cui cœlum, tetrixque chaos famulat auerni.
 Cui natura potens se subijcit, atque refuso
 E gremio cunctas expromit sedula vires
 Regina angelicis super exaltata cateruis,
 Virginei fœcūda parens sine labe pudoris
 Filia prognati qui semper regnat olympo
 Quicquid tuis iacuit niueis resupinus in vlnis,
 Quicquid tuas voluit teneris exugere labris
 Incremēta trahēs tenera de matre papillas
 Atque etiā roseo totiens qui candidus ore,
 Vberibus totiens, totiens ceruice pepēdit,
 Et reuoluta pio totiens velamina nisu
 Detraxit cupidus niueos haurire liquores.
 Illi funde preces renouet virtutibus orbem
 Quarum signa tue conati infingere vesti
 Cantando atque habitus mētis præferre subauras.

TELOS